

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

PRIŠTINA, 17. DECEMBAR 2010
BR.REF.: AGJ 75/10

PRESUDA

u

Slučaju br. KI 08/09

**Nezavisan sindikat radnika IMK-a Fabrike čeličnih cevi u Uroševcu,
koga zastupa g. Ali Azem, predsednik Sindikata.**

**Ustavna revizija Odluke Opštinskog suda u Uroševcu, Odluka C. br. 340/2001,
od dana 11. januara 2002.**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Kadri Kryeziu, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Ivan Čukalović, sudija
Gjyljeta Mushkolaj, sudija i
Iliriana Islami, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva jeste Nezavisan sindikat radnika IMK Fabrike čeličnih cevi u Uroševcu. U postupku pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: "Sud"), istog zastupa g. Ali Azem, predsednik Sindikata sa mestom prebivališta u Uroševcu.

Osporena odluka

2. Odluka na koju podnosilac zahteva ulaže svoj prigovor jeste Odluka Opštinskog suda u Uroševcu od 6. oktobra 2008.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar ovog podneska jeste ocena ustavnosti navodnog prekršaja načela *res judicata* predviđenog članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: "Ustav"). Podnosilac zahteva tvrdi da je Opštinski sud u Uroševcu, presudom od 11. januara 2002, odobrio zahtev za naknadu neisplaćenih ličnih dohodaka broju od 572 radnika društvenog preduzeća IMK fabrika čeličnih cevi (u daljem tekstu: "IMK") u iznosu od 25.649.250,00 evra. Ova presuda postala je pravosnažna (*res judicata*) dana 11. marta 2002. Dana 22. decembra 2005, isti opštinski sud dozvolio je izvršenje presude. Međutim, izvršenje do sada nije stavljeno na snagu.
4. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da je došlo do povrede člana 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije] i prava na naknadu neisplaćenih ličnih dohodaka.

Pravna osnova

5. Podnesak se zasniva na članu 113.7 Ustava, članu 20 Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: "Zakon") i članovima 54 i 55 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: "Poslovnik o radu").

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 3. marta 2009, podnosilac zahteva podneo je Podnesak Sudu.
7. Dana 26. februara 2009, radnici koje zastupa podnosilac zahteva podneli su zahtev za izvršenje Ustavnom sudu (u daljem tekstu "Sud"), zahtevajući izvršenje pravosnažne odluke Opštinskog suda u Uroševcu, C. br. 340/2001 od 11. januara 2002, i time obavezivanje IMK Fabrike čeličnih cevi u Uroševcu da isplati, u roku od osam (8) dana od prijema odluke Suda, podnosiocu zahteva iznos od 25.649.250,00 evra, sa kamatom od 3% od 13. marta 2002. do definitivne isplate, kao i trošak izvršnog postupka.
8. Dana 3. marta 2009, Sud je obavestio podnosioca zahteva da je njegov Podnesak zaveden pri Sudu.
9. Dana 11. avgusta 2009, Sud je obavestio IMK o Podnesku podnosioca zahteva i zahtevao je od IMK-a da podnese odgovor na podnesak.
10. Naredbom predsednika br. GJR. 10/09, od dana 24. septembra 2009, sudija Altay Suroy imenovan je za sudiju izvestioca.
11. Dana 1. oktobra 2009, predsednik je Naredbom br. KSH. 08/09, imenovao Komisiju za razmatranje sastavljenu od sudija Almiro Rodrigues (predsedavajući), i predsednika Envera Hasanija i sudije Iliriane Islami.
12. Dana 12. novembra 2009, Sud je poslao dopis podnosiocu zahteva, u kome je zahtevao pojašnjenje o pravima koja su mu prekršena, konkretnoj odluci koja se

osporava i punomoćje za zastupanje radnika. Dana 25. novembra 2009, podnosilac zahteva podneo je punomoćje overeno od strane Opštinskog suda u Uroševcu.

13. Dana 12. februara 2010, Sud je poslao dopis Opštinskom sudu u Uroševcu u kome je zahtevao informacije o koracima koji su preduzeti od strane Opštinskog suda za izvršenje odluke C. br. 340/2001. Dana 12. februara 2010, Sud je poslao dopis Kosovskoj agenciji za privatizaciju¹ (KAP) od koje je zahtevao informaciju da li je KAP bio uključen u slučaj pomenut od strane podnosioca zahteva i u izvršenje odluke C. br. 340/2001. Dana 12. februara 2010, Sud je poslao dopis Sudskom savetu Kosova (SSK) zahtevajući informacije o pravnim lekovima koji postoje za izvršenje odluka.
14. Dana 5. marta 2010, Sud je dobio odgovor KAP-a, u kome je pružen istorijat slučaja radnika IMK-a.
15. Dana 11. marta 2010, SSK je na zahtev Suda od dana 22. februara 2010. za pružanje informacija o neizvršenju odluke Opštinskog suda u Uroševcu (Odluka C. br. 340/2001), odgovorio i izneo da je primio odgovor od Opštinskog suda u Uroševcu 10. marta 2010, koji navodi da su odlukom Opštinskog suda u Uroševcu (Odluka E. br. 469/05) od 6. oktobra 2008. svi postupci izvršenja obustavljeni na osnovu obaveštenja KPA da je IMK postao predmet postupka likvidacije. SSK dalje je izneo da je ova odluka poslata podnosiocu zahteva. Dana 23. marta 2010, Sud je poslao odgovor KAP-a i Opštinskog suda u Uroševcu podnosiocu zahteva na komentar.
16. Dana 6. aprila 2010, podnosilac zahteva podneo je svoj odgovor na zahtev Suda od 23. marta 2010.
17. Shodno Nalogu Suda br. 08-1-09/10, 21. septembar 2010, odlučeno je da se održi javno saslušanje u slučaju KI-08/09.
18. Dana 13. oktobra 2010, održano je javno saslušanje na kome su prisustvovali zastupnik podnosioca zahteva kao i predstavnici KAP-a i NewCo IMK-a. Opštinski sud u Uroševcu takođe je pozvan na javno saslušanje ali oni nisu odgovorili. Istog dana, podneta je dodatna dokumentacija od strane podnosioca zahteva i KAP-a.

Kratak pregled činjenica

19. Dana 27. februara 1990, privremena uprava društvenog preduzeća IMK iz Uroševca, u skladu sa odredbama zakona o kolektivnim privremenim merama, raskinula je Ugovore o radnom odnosu 572 radnika, iz razloga što su odsustvovali sa posla pet uzastopnih dana. Radnici su uložili prigovor privremenoj upravi IMK-a, ali nisu dobili nikakav odgovor na njihov prigovor. Oni su nakon toga podneli zahtev za sudsku zaštitu njihovih prava Osnovnom sudu udruženog rada u Prištini, smatrajući pobijenu odluku IMK-a nezakonitom po osnovi da, tokom odnosnih dana, istima nije bilo dozvoljeno da uđu u fabriku i da nastave sa radom.
20. U 2001. godini, radnici su uložili tužbu u vezi sa njihovim otpuštanjem i gubitkom plata od datuma njihovog otpuštanja do ulaganja tužbe Opštinskom sudu u Uroševcu.
21. Dana 11. januara 2002, opštinski sud u Uroševcu ocenio je potraživanja radnika imajući u vidu član 8 Zakona o parničnom postupku i doneo je presudu da je tužba osnovana. Sud je dalje istakao da je odluka IMK-a da se raskinu ugovori o radnom odnosu nezakonita i da bi svi radnici koji su dolazili na posao do 1. maja 2001. trebalo

---

¹ U skladu sa članom 1 Zakona br. 03/L-067 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, Kosovska agencija za privatizaciju uspostavljena je kao sledbenik Kosovske povereničke agencije.

da budu vraćeni na svoja nekadašnja radna mesta ili na radna mesta koja odgovaraju njihovim kvalifikacijama i radnim veštinama i da bi trebalo da steknu sva prava koja proizilaze iz radnog odnosa sa IMK-om od 19. februara 1990. do 1. maja 2001. Sud je dao obrazloženje da IMK nije pokrenuo disciplinske postupke protiv radnika na način zahtevan Zakonom o radnim odnosima i podzakonskim aktima donetim od strane IMK-a (Uredba IMK-a o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti) i da isti nije uspeo da dokaže u datim postupcima, da su radnici odsustvovali sa posla u periodu od pet uzastopnih dana. Opštinski sud dalje je našao da su radnici dolazili na posao svakog dana od 19. februara do 5. maja 1990, ali da im policijske snage nisu dozvoljavale da uđu. Štaviše, nijedan od radnika nije dobio nikakvo pojedinačno rešenje u pogledu raskidana radnog odnosa niti rešenje Osnovnog suda udruženog rada u pogledu njihove tužbe za sudsku zaštitu njihovih prava; stoga, ova pravna stvar, do sada, nije dobila nikakvu pažnju od strane sudstva. Presuda Opštinskog suda sadržala je informaciju da bi žalba na istu trebalo da se uloži Okružnom sudu u Prištini u roku od osam dana od prijema pismenog primerka presude. IMK, međutim, nije iskoristio ovaj pravni lek. Pošto IMK nije uložio žalbu Okružnom sudu u Prištini, presuda Opštinskog suda od 11. januara 2002. postala je *res judicata* 11. marta 2002.

22. Dana 20. marta 2002, Izvršni odbor IMK-a odlučio je da odobri zahtev radnika za izvršenje odluke Opštinskog suda u Uroševcu i vraćanje radnika na njihova pređašnja radna mesta u skladu sa presudom. Izvršni odbor je zaključio da će IMK preduzeti radnje da pruži naknadu radnicima u skladu sa presudom, i stoga, nije postojala potreba za pokretanjem izvršnog postupka pred sudom. Odeljenje za finansije IMK-a proračunalo je iznos naknade koja treba biti pružena radnicima. Pošto IMK nije imao finansijska sredstva da pruži naknadu radnicima u to vreme, IMK bi preuzeo odgovornost da pruži naknadu radnicima drugim sredstvima kao što je izdavanje hartija od vrednosti. Štaviše, ukoliko, u međuvremenu, IMK bude predmet vlasničke transformacije i IMK ne pruži naknadu radnicima, radnici bi imali pravo da postanu akcionari u kompaniji.
23. Očigledno, pošto nisu dobili ono što im je IMK obećao, radnici su iskoristili još jednom mogućnost obraćanja Opštinskom sudu u Uroševcu kako bi zahtevali od suda izvršenje njegove presude od 11. januara 2002.
24. Dana 22. decembra 2005, Opštinski sud u Uroševcu dozvolio je izvršenje svoje presude od 11. januara 2002, dok je, istovremeno, zabranio privatizaciju IMK-a od strane Kosovske povereničke agencije (KPA).
25. Dana 16. januara 2006, jedan sudija Opštinskog suda u Uroševcu, sam je odlučio, *po službenoj dužnosti* da dozvoli izvršenje njegove odluke od 22. decembra 2005. protiv IMK, ali uz to da treba da se preinači deo odluke u kome je sud u prošlosti zabranio privatizaciju IMK-a. Sudija je pružio obrazloženje da, iako je Sud dozvolio celokupno izvršenje potraživanja 912 radnika za isplatu plata od strane IMK-a u iznosu od 25.649.250 evra sa godišnjom kamatom od 3% počevši od 13. marta 2002 (na osnovu izvršne isprave i presude od 11. januara 2002), ocenjeno je, nakon preispitivanja sudskog spisa od strane sudije, da je načinjena greška u postupku za dozvoljavanje izvršenja, zato što je, istovremeno, sud – pogrešno – izrekao privremenu meru odlaganja prodaje IMK-a od strane KPA u svrhu privatizacije. Po mišljenju sudije, KPA je uspostavljen shodno Uredbi UNMIK-a br. 2002/12 od dana 13. juna 2002. kao nezavisna agencija, što znači da su pitanja i predmeti koji se odnose na privatizaciju imovine društvenih preduzeća (DP-i) morali da se isključe iz nadležnosti lokalnih sudova u skladu sa ovom Uredbom. Sudija je zaključio da je predlog poverilaca (radnika) da se dozvoli izricanje privremene mere kojom se zabranjuje prodaja IMK-a, stoga morao da se odbaci u skladu sa odredbama Zakona o

parničnom postupku, a da je preostali deo presude o dozvoljavanju izvršenja trebalo da ostane nepromenjen.

26. Marta 2006, predsednik sindikata izneo je da bi, ukoliko ne postoje nikakva sredstva na raspolaganju za pružanje naknade radnicima, isti trebalo da dobiju deonice u vlasništvu nad IMK-om.
27. Dana 25. marta 2006, radnici su dali dodatan predlog Opštinskom sudu za prinudno izvršenje njegove odluke od 16. januara 2006. Prema rečima radnika, oni, kao poverioci, nisu bili u stanju da ostvare svoja finansijska potraživanja, kao što je naloženo odlukom Opštinskog suda od 16. januara 2006, usled nedostatka finansijskih sredstava na strani IMK-a. Oni su zahtevali od Opštinskog suda da utvrdi, na osnovu svoje prethodne presude od 16. januara 2006. kao izvršne isprave, izvršenje u naturi nad IMK-om u cilju isplate i primopredaje pokretnosti i nepokretnosti IMK-a i time očuvanja njihovih prava. Radnici su dalje predložili da bi bilo koja radnja protiv sudskog naloga od strane IMK-a takođe podrazumevala snošenje krivične odgovornosti i da bi, pod uslovom da IMK ne bude uspešan u ostvarivanju svog dugovanja, oni, kao poverioci, postali suvlasnici IMK-a u iznosu koji im je dodeljen.
28. Dana 25. marta 2006, Okružni sud u Prištini odbacio je zahtev radnika da se zaustavi privatizacija IMK-a, ali je potvrdio odluku sudije Opštinskog suda od 16. januara 2006. kojom se dozvoljava izvršenje njihovog potraživanja u potpunosti u pogledu neisplaćenih plata i njihovog ponovnog zapošljavanja.
29. Aprila 2006, KPA je uložio svoj tužbeni zahtev u svojstvu treće strane Opštinskom sudu u Uroševcu, zahtevajući od istog da proglasi neprihvatljivim sudsko rešenje o izvršenju.
30. Dana 17. maja 2006, Opštinski sud u Uroševcu odlučio je da odloži izvršenje i da dozvoli KPA, kao trećoj stranki u postupku, da podnese, u roku od 30 dana od prijema presude, zaseban tužbeni zahtev pri nadležnom sudu (Specijalno veće Vrhovnog suda) u cilju ulaganja prigovora na odluku o izvršenju.
31. Dana 14. juna 2006, KPA je zahtevao od Opštinskog suda u Uroševcu da odloži izvršenje, predviđeno sudskim nalogom od 16. januara 2006, do okončanja zasebnih sudskih postupaka.
32. Dana 2. avgusta 2006, KPA je uložio žalbu Specijalnom veću Vrhovnog suda, u skladu sa Uredbom UNMIK-a 2002/12 i Administrativnim naređenjem UNMIK-a br. 2003/13, u ime IMK-a. KPA u istoj tvrdi da je između ostalog, od presudnog značaja da Specijalno veće bude upoznato da njegova odluka o primeni zakona u ovom slučaju nije samo odluka od opšteg javnog značaja, već bi bila i presedan o tome kako bi zakon trebalo da bude primenjen u potraživanjima koji se tiču neisplaćenih ličnih dohodaka, i posebno bi bio presedan za Odbore za likvidaciju u smislu načina rešavanja nekoliko hiljada potraživanja ove prirode. KPA je dalje izneo da je glavni razlog zašto KPA nije bio u stanju da privatizuje IMK bila činjenica da je januara 2002, 912 sadašnjih i bivših radnika IMK-a dobilo presudu protiv IMK-a donetu od strane Opštinskog suda u Uroševcu, od dana 11. januara 2002, kojom su vraćena njihova prava koja proizilaze iz radnog odnosa kojom im je dodeljeno 25,649,250 evra. Po mišljenju KPA, radnici su se oslanjali da će ova presuda i posledična Odluka o izvršenju potvrditi vlasničko pravo nad IMK-om i njegovom imovinom i da će ovo sa druge strane sprečiti sprovođenje uspešne privatizacije IMK-a.

33. Dana 9. avgusta 2006, Specijalno veće odbacilo je žalbu uloženu od strane KPA, navodeći da je 2. avgusta 2006, 46 dana nakon roka datog od strane suda, KPA uložio ovu žalbu na postupak pretkvalifikovanja Specijalnom veću i pružilo je detaljne argumente, koji su se isključivo odnosili na meritornost presude donete januara 2002. Po mišljenju Veća, jasno je da KPA ulaže pokušaje da uloži žalbu na presudu iz 2002. Štaviše, Opštinski sud je bio nadležan da odluči o tužbenom zahtevu januara 2002. i na odnosnu presudu nikada nije uložena žalba i da je ista postala pravosnažna (res judicata). Specijalno veće dalje je iznelo da univerzalno načelo koje je prihvaćeno od strane sudova svugde navodi da se pravosnažna presuda mora izdati od strane jurisdikcionog suda koji je nadležan da preispita meritornost; presuda je pravosnažna i nije iznosila sumnju u pogledu prava pravima interesnih stranaka po isteku prava na žalbu. Po mišljenju Veća, ovo načelo predstavlja apsolutnu prepreku za bilo kakvu posledičnu radnju koja bi bila pokrenuta bilo pred predmetnim ili apelacionim sudom. Specijalno veće nakon toga se upućuje na Evropski sud za ljudska prava, koji se, prema navodima Veća, pozabavio ovim pitanjem na najelokventniji način u predmetu Stere i ostali protiv Rumunije², iz koga je Veće citiralo sledeći deo :

“U vezi sa istim, trebalo bi podsetiti da je vladavina prava, kao jedan od osnovnih načela demokratskog društva, inherentno predviđena svim članovima Konvencije (pogledajte Broniowski protiv Poljske [GC], br. 31443/96, § 147, ECHR 2004-V). Ista pretpostavlja poštovanje načela pravne izvesnosti, posebno kada govorimo o sudskim odlukama koje su postale res judicata. Nijedna stranka ne polaže pravo da zahteva reviziju pravosnažne i obavezujuće presude samo zarad dobijanja mogućnosti za ponovno održavanje rasprave i ponovno odlučivanje o datom predmetu (pogledajte, na primer, Sovtransavto Holding protiv Ukrajine, br. 48553/99, § 72, ECHR 2002-VII, i Ryabykh protiv Rusije, br. 52854/99, § 52, ECHR 2003-IX). Da to nije slučaj, vraćanje pravosnažnih odluka na ponovno razmatranje dovelo bi do opšte klime pravne neizvesnosti, smanjujući poverenje javnosti u pravosudni sistem i samim tim u vladavinu prava”.

34. Dana 19. septembra 2006, KPA je izdao saopštenje za štampu pod nazivom “Izjava KPA o odlukama Opštinskog suda u pogledu pružanja naknade zaposlenima iz 1990-ih”, u kojem stoji da, u slučaju IMK-a, jedan predloženi pravni lek, da se dozvoli izvršenje nad imovinom IMK-a radnicima koji su bili stranka u postupku –bi dovelo do likvidacije IMK-a, čija bi posledica bili meseci neizvesnosti i čime bi se smanjile sume na raspolaganju svim poveriocima, uključujući radnike. Po mišljenju KPA, kako bi se očuvala i unapredila vrednost preduzeća u društvenom vlasništvu (DP-a, kao što je IMK) optimalna strategija jeste da se privatizuju u sklopu posebnog spin-ofa, odvajanjem proizvodnih elemenata NewCo u diskretan subjekat, koji bi nakon toga dobio novi kapital, novu upravu, novu tehnologiju i, u mnogim slučajevima, doveo do ponovnog zapošljavanja nekih ili svih prethodnih zaposlenih. KPA dalje tvrdi da bi efekat ovih parnica za vraćanje dohodaka, koje zajedno sa pravnim lekom koji podrazumeva pobijanje imovine DP-a, bio nepoželjan i negativan okončanja mogućnosti stvaranja rentabilne kompanije NewCo koja bi mogla zainteresovati spoljne ulagače da ulože novi kapital na Kosovu. Na kraju, po gledištu KPA, Specijalno veće preispituje odluke i postupke KPA i ima pravo da odluči da li bi radnici trebalo da dobiju naknadu za plate, ali veće pitanje nije samo “da li bi zaposlenima trebalo pružiti naknade”, već “kako” bi zaposlenima bila pružena naknada ili od “koga?”. Iako KPA u potpunosti shvata i ceni poteškoće koje su iskusili radnici DP-a, koji su otpušteni sa svojih radnih mesta u 1990-im na diskriminatoran način, isti je gledišta da, u skladu sa važećim zakonima, sudovi nisu u stanju da dodele vlasništvo nad preduzećem poveriocima iz presude i da bi dodeljivanje vlasništva nad DP datim radnicima, na kraju, onemogućilo brz rast kosovske

---

² Aplikacija br. 25632/02 od dana 23. februara 2006.

privrede, primoravajući KPA da pokrene nepotrebne likvidacije, koje bi dovele do neto gubitka potencijalno rentabilnih industrija. Shodno tome, KPA će nastaviti da štiti i čuva radna mesta sprovođenjem svog programa privatizacije za dobrobit svih na Kosovu.

35. Radnici su dana 02.10.2006. god. zatražili od Opštinskog suda u Uroševcu da odbaci predlog za odlaganje izvršenja, tvrdeći da bi im odlaganje izvršenja, kako je IMK predložio, uzrokovalo veliku nepopravljivu štetu i da se odlaganje može odlučiti samo uz njihovu saglasnost kao poverenika.
36. Opštinski sud u Uroševcu je dana 11.12.2006. god. zamrznuo finansijska sredstva IMK-a, obavezujući KPA da radnicima isplati 25.649.250 evra od imovine IMK-a. Sudija Opštinskog suda u Uroševcu je dana 11.12.2006. god. poslao dopis KPA u kojem se zbog stalnog pritiska koji radnici vrše na njemu lično i na sud od KPA traži da prihvati zahtev radnika IMK-a i da reši taj predmet, kao što je to uradila u ranijim predmetima poput NSH KD „Tefik Qanga“ u Uroševcu, NSH SHAM „Semafori“, itd. kada su radnici imali slična finansijska potraživanja kao radnici IMK-a te je sud u tim predmetima zahtevao od KPA da reši ta potraživanja.
37. KPA je dana 13.12.2006. god. izdala saopštenje za štampu u kojem se navodi da je dobila samo jednu ponudu za novo preduzeće IMK, dok je u prvom krugu otvaranja ponuda održanom prethodne nedelje, dobila dve ponude. Dalje se navodi da je cena ponuđena u drugom i konačnom krugu za IMK iznosila 3.657.000 evra, sa obavezom ulaganja u iznosu od 13.200.000 evra i upošljavanja 80 radnika.
38. Podnosilac zahteva je dana 02.04.2007. god. podneo zahtev Posebnoj komori u kojem traži da se ponište svi postupci privatizacije u vezi sa IMK-om kao i da se izda preliminarni nalog kojim bi se KPA naložilo da obustavi prodaju novog preduzeća IMK. Odlukom od 17.12.2007. godine, Posebna komora je odbacila zahtev podnosioca navodeći da ako podnosilac zahteva može da dokaže vlasnički interes za imovinu koju privatizuje KPA, to bi moglo da poništi transakciju. Međutim, s obzirom da takav dokaz ne postoji, to nije moguće. Stoga, pošto podnosilac zahteva nije posedovao pravo svojine, nije imao osnov da tvrdi da je KPA prodajom IMK-a prekršila njegova imovinska prava. Prema mišljenju Posebne komore, sadržaj odluke Opštinskog suda u Uroševcu, od 25.03.2006. god. ne prenosi vlasništvo već navodi sledeće: „Poverenik... postaje suvlasnik sa dužnikom do one mere koju obuhvataju sporna potraživanja... u slučaju da poverenici ne uspu da svoje dugovanje ostvare u novcu...“. Prema navodima Komore, taj dokument jednostavno obećava budući grant ili vlasnički interes pod dva uslova. Prvi, da će se sporni podeljeni deo vlasništva kasnije utvrditi. Drugim rečima, potrebno je prvo utvrditi ukupnu vrednost preduzeća a zatim obračunati delove na osnovu sudske procene i potraživanja poverenika. To nikada nije učinjeno, dakle, odluka nije doneta. Drugo, sve je ovo trebalo da se uradi tek nakon što poverenici ne dobiju novac za svoja potraživanja. To je takođe ostavljeno za kasnije. Posebna komora je dodatno navela da je podnosilac zahteva podneo tužbu zbog neisplaćenih zarada na osnovu nezakonitog prekida njihovih radnih odnosa, koja tužba je zasnovana na pravosnažnoj presudi iz 2002. god.
39. Podnosilac zahteva je Posebnoj komori, dana 08.02.2008. god. podneo zahtev za preispitivanje presude. Posebna komora je dana 13.03.2008. god. odbacila zahtev za preispitivanje (Odluka SCA-08-0021).
40. Opštinski sud u Uroševcu je dana 24.04.2007. god. odbacio zahtev IMK-a kojeg je zastupala KPA, za ponovno pokretanje postupka u kojem je Opštinski sud u Uroševcu doneo presudu, od 11.01.2002. godine, na osnovu činjenice da je zahtev podnet van roka.

41. Vrhovni sud je dana 14.06.2007. god. odlučio po zahtevu za zaštitu zakonitosti a koji je podneo državni javni tužilac i poništio je presudu Opštinskog suda, od 11.12.2006. god. te vratio predmet istom sudu na preispitivanje.
42. Opštinski sud u Uroševcu je dana 23.10.2007. god. preispitao predmet i još jednom zamrznuo finansijska sredstva IMK-a, dok je, u isto vreme, poništio sve svoje ranije izvršne odluke.
43. Specijalna policija je 20.11.2007. god. zaposela IMK, zabranjujući radnicima da nastave sa radom.
44. KPA je dana 21.11.2007. god. javno objavila da je IMK u potpunosti privatizovan za iznos od 3.200.000 evra i da je novi vlasnik preuzeo obavezu da zaposli 360 radnika i da uloži 13.2 miliona evra.
45. Okružni sud u Prištini je dana 17.12.2007. god. odbio žalbu KPA protiv odluke Opštinskog suda o izvršenju, od 01.12.2006. godine, kao neosnovanu.
46. Odbor direktora KPA je dana 18.12.2007. god. proglasio likvidaciju IMK-a na osnovu člana 9. stava 1. Uredbe UNMIK-a 2002/12³. Nakon toga, radnici su podneli poverenički zahtev Komisiji za likvidaciju.
47. Radnici su dana 10.03.2008. god. zatražili od Opštinskog suda u Uroševcu da poništi kupoprodajni ugovor između kupca IMK-a i KPA. Oni su naveli da kupoprodajni ugovor treba opozvati kao ništavan i nevažeći, nezakonit, štetan, proizvoljan i suprotan pravosnažnim presudama Opštinskog suda u Uroševcu, od 11.01.2002. god. i 16.01.2006. godine, odluci Okružnog suda u Prištini Ac.Nr.589/2007, kao i konačnoj odluci Posebne komore Vrhovnog suda. Osim toga, radnici su naveli da kada su tuženi [kupac i KPA] shvatili da ne mogu da ostvare svoj cilj korišćenjem svih pravnih lekova, počeli su da namerno stvaraju prepreke za izvršenje konačne presude Opštinskog suda u Uroševcu, čak preteći nasiljem, kada su u noći 20.11.2007. god. i posredstvom specijalnih jedinica policije, tuženi nasilno ušli u IMK i zabranili radnicima da uđu, uz opravdanje da je kupac otkupio IMK za 3.200.000 evra. Radnici su na kraju naveli da su kupac IMK-a i KPA zatražili od njih da prihvate transakciju kao pravičnu i uslovili su ih time da će ako to prihvate početi da rade, uz isključivu nameru da se eliminišu konačne presude i odluke najsvetijih tela savremene civilizacije, naime, sudova. Od Opštinskog suda su zatražili da naloži tuženima da vrate pravo na slobodno i mirno uživanje i korišćenje IMK-a radnicima, koji su u njemu radili dok ih policija nije nasilno uklonila i da odredi odgovarajuću instituciju ili grupu stručnjaka koji će utvrditi stvarnu vrednost 29 hektara zemljišta, objekata i zaliha celokupne industrijske opreme i robe, kao i druge opreme koja služi za uobičajeno funkcionisanje IMK-a. Predložili su Opštinskom sudu da poništi sporazum sklopljen između tuženih a koji krši konačne presude donete u svim instancama.
48. Odbor za ljudska prava, rodnu ravnopravnost, nestala lica i peticije pri Skupštini Kosova, odgovorio je dana 09.08.2008. god. na peticiju radnika IMK-a od 17.03.2008. godine, navodeći da je razmotrio pismo radnika IMK-a, koji su iskoristili pravni lek podnošenjem tužbenog zahteva radi poništenja kupoprodajnog ugovora o prodaji IMK-a, a koji je sklopljen između lica iz Uroševca i službe KPA u Gnjilanu.

---

³ Agencija ima pravo da pokrene dobrovoljnu likvidaciju društvenog preduzeća ili bilo kog njegovog dela, kada smatra da je takav postupak u interesu poverenika i/ili vlasnika tog društvenog preduzeća. Agencija sprovodi likvidaciju u skladu sa postupcima utvrđenim u Uredbi o poslovnim organizacijama, osim ako nije drukčije predviđeno ovom Uredbom.

Upućujući na presudu 469/2005 Opštinskog suda, koju su podržali Okružni sud i Posebna komora Vrhovnog suda, a koje presude kažu da bi 912 radnika trebalo da se vrate na svoja radna mesta i imajući u vidu mere preduzete protiv izvršenja presuda koje su donete u korist radnika, Odbor je ocenio da je predmet u njegovoj nadležnosti te je stoga, zaključio da podrži presudu Opštinskog suda u Uroševcu i, u isto vreme, zatražio je izvršenje konačne presude.

49. Opštinski sud u Uroševcu je dana 06.10.2008. god. po službenoj dužnosti obustavio izvršenje nakon obaveštenja koje je KPA poslala Sudu a u kojem se navodi da je IMK stupio u postupak likvidacije. Radnici nisu podneli žalbu na tu odluku pošto nisu o njoj obavješteni. Obavješteni su po prvi put godinu dana nakon što je usvojena te su održali nekoliko protesta ispred Opštinskog suda u Uroševcu.
50. Opštinski sud u Uroševcu je dana 29.09.2009. god. obavestio podnosioca zahteva o svojoj odluci od 06.10.2008. god. a o kojoj je već obavješten ranije, 20.10.2008. god. Opštinski sud u Uroševcu je još jednom dana 05.03.2010. god. o svojoj odluci od 06.10.2008. god. obavestio radnike.

Navodi podnosioca zahteva

51. Podnosilac zahteva predstavlja 912 radnika čija je tužba protiv poslodavca IMK-a u Uroševcu rešavana u njihovu korist u sudovima još od 2002. godine, ali do sada nije došlo do izvršenja, čime je prekršen član 49. Ustava [Pravo na rad]. Podnosilac zahteva dalje navodi da pravosnažna presuda Opštinskog suda u Uroševcu, od 11.01.2002. god. nije još uvek izvršena, čime je prekršeno načelo *res judicata* otelovljeno u članu 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
52. Kada je presuda od 11.01.2002. god. postala pravosnažna 11.03.2002. godine, radnici su morali biti priznati kao poverenici pošto je njihova tužba usvojena. Od tog dana pa sve do danas, radnici su pokušavali da dođu do izvršenja pravosnažne odluke. Pitanje u vezi sa datom tužbom je stoga, da li su 912 poverenika, prema važećim zakonima, imali mogućnost da dođu do propisnog izvršenja sudske odluke. U tom smislu, poverenici su dobili nekoliko drugih sudskih odluka u prvoj instanci i po žalbi i to u njihovu korist, čime je dozvoljeno izvršenje u iznosu od 25.648.259 evra, ali do danas nije bilo rezultata.
53. Podnosilac zahteva izričito upućuje na presudu Posebne komore Vrhovnog suda, od 09.08.2006. godine, kojom se potvrđuje da je Opštinski sud u Uroševcu nadležan da rešava tužbu od januara 2002. god. i da je ta presuda na koju nije izjavljena žalba, postala pravosnažna. Podnosilac zahteva posebno upućuje na sledeći stav Posebne komore:

„Univerzalno načelo koje prihvataju svi sudovi drugde u svetu kaže da konačnu presudu mora doneti sud koji je nadležan da odlučuje o meritumu; presuda je bila konačna i nije širila sumnju nad pravima zainteresovanih strana onda kada je rok za žalbu istekao. Prema mišljenju Komore, to načelo je predstavljalo apsolutnu prepreku za svaku kasniju meru koja je mogla da se preduzme pred pretresnim sudom ili žalbenim sudom. Evropski sud za ljudska prava, bavio se ovim pitanjem na najelokventniji način u predmetu *Stere i ostali protiv Rumunije*“:

„U vezi sa ovim, trebalo bi imati u vidu da je vladavina prava, kao jedno od suštinskih načela demokratskog društva, postojana u svim članovima Konvencije (vidi *Broniowski protiv Poljske [GC]*, br. 31443/96, § 147, *ECHR 2004-V*).

---

⁴ *Stere i ostali protiv Rumunije* (Zahtev br. 25632/02 od 23.02.2006. godine).

Podrazumeva poštovanje načela pravne izvesnosti, posebno u pogledu sudskih odluka koje su postale pravosnažne. Nijedna strana nema pravo da traži preispitivanje konačne i obavezujuće presude samo u svrhu ponovnog saslušanja i novog odlučivanja po predmetu (vidi, na primer, Sovtransauto Holding protiv Ukrajine br. 48553/99, § 72, ECHR 2002-VII, i Ryabykh protiv Rusije br. 52854/99, § 52, ECHR 2003-IX). Ako to ne bi bio slučaj, preinačenje konačnih odluka bi dovelo do opšte atmosfere pravne neizvesnosti, umanjenog javnog poverenja u pravosudni sistem i posledično u vladavinu prava.“

54. U smislu gore navedenog obrazloženja Posebne komore, podnosilac zahteva pita zašto načelo „da nijedna strana nema pravo da traži preispitivanje konačne i obavezujuće presude“ nije primenjeno u datom predmetu.

Relevantne zakonske odredbe koje se tiču izvršenja sudskih odluka

Zakon 2008/03-L008 o izvršnom postupku

55. U Republici Kosovo, zakonski propisi, postupci izvršenja i sigurnost sudskih odluka regulisani su Zakonom o izvršnom postupku (Zakon br. 2008/03-L008).

13.1 „Odluka postaje pravosnažna i izvršna ako u predviđenom roku nije podnet prigovor.“

13.2 „Rešenje protiv kojeg prigovor je odbačen, postaje izvršno, a ukoliko protiv tog rešenja nije dozvoljena žalba, ono postaje i pravosnažno.“

13.3 „Rešenje koji je odbačen prigovor, postaje pravosnažno ako protiv njega nije izjavljena žalba u zakonskom roku, ili ako je izjavljena žalba odbačena kao neosnovana.“

13.4 „Ukoliko ovim zakonom je propisano da protiv prvostepenog rešenja može da se izjavi žalba umesto prigovora, u tom slučaju takvo rešenje postaje izvršno, a pravosnažno postaje ako se žalba ne izjavljuje u zakonskom roku, ili kada se izjavljena žalba odbaci kao neosnovana.“

Zakon o izvršnom postupku SFRJ PR br. 692 od 30.03.1978. god.

Član 3. „Izvršenje i osiguranje utvrđuje i sprovodi redovni sud“.

Član 9. „Protiv konačne odluke u postupku izvršenja i osiguranja, revizija i ponovno pokretanje postupka nije dozvoljeno“.

Član 27. „Kao sredstva izvršenja radi ostvarivanja novčane potražnje mogu se utvrditi samo: prodaja pokretne imovine, prodaja nepokretne imovine, prenos/konverzija potražnje u novac, konverzija drugih imovinskih prava u novac, odnosno u materijal i prenos sredstava koja se čuvaju na računima društvene knjigovodstvene službe“.

56. Treba imati u vidu da je u Republici Kosova, iako to nije predviđeno zakonom, uobičajena praksa da sudovi koriste kosovsku policiju kao sredstvo izvršenja pravosnažnih odluka.

Ocena prihvatljivosti i osnova zahteva

57. Što se tiče ovog zahteva, Sud konstatuje da je Opštinski sud dana 11.01.2002. god. ocenio tužbu podnosioca zahteva u skladu sa relevantnim odredbama Zakona o

parničnom postupku i presudio je da je tužba osnovana, čime je podnosiocima zahteva određen iznos od 25.649.250,00 evra, uz kamatnu stopu od 3 % koja se računa od 13.03.2002. god. do konačne isplate, kao i uz troškove izvršnog postupka i njihovo ponovno vraćanje na njihova pređašnja radna mesta. Presuda je postala pravosnažna 11.03.2002. god. Odlukom od 22.12.2005. godine, isti Sud je dozvolio izvršenje svoje presude.

58. Međutim, do danas, to znači da skoro 9 godina posle pravosnažne odluke i 5 godina nakon odluke o izvršenju, presuda još uvek nije izvršena iako su brojni sudski postupci u međuvremenu sprovedeni. Štaviše, u međuvremenu, Kosovska poverenička agencija (KPA) – koja je uspostavljena Uredbom UNMIK-a 2002/12 od 13. juna 2002, što znači nakon što je odluka Opštinskog suda od 11. januara 2002. postala *res judicata*, je privatizovala dužnika IMK „posebnom spinof“ procedurom. Prema ovoj proceduri, sva imovina dužnika IMK su prebačena u novoosnovano preduzeće IMK, ostavljajući iza sva dugovanja IMK-u, uključujući i zahteve podnosioca. Novo preduzeće IMK je kasnije privatizovano.
59. Iz ovoga proizilazi da, iako su pravni lekovi na raspolaganju u skladu sa važećim zakonom, iscrpljeni od strane radnika, ovi pravni lekovi nisu bili delotvorni, u smislu da nisu doveli do očekivanog rezultata, iz razloga što radnici i dalje čekaju na izvršenje odluke Opštinskog suda od 11. januara 2002.
60. Dakle, svi pokušaji od strane podnosioca zahteva da se izvrši presuda od 11.01.2002. godine su ostali bez uspeha, i još više iz razloga što je Opštinski sud u Uroševcu odlukom od 06.10.2008. godine suspendovao sve izvršne aktivnosti. Jedina preostala mogućnost da ostvare svoja prava koja su im određena odlukom od 11.02.2002. god. bilo je da podnesu zahtev – kao prosti poverioci – Komisiji za likvidaciju zaduženoj za likvidaciju dužnika IMK, nakon privatizacije novog preduzeća IMK. Ovaj postupak je još uvek u toku. Situacija oko neizvršenja presude od 11.01.2002. godine se prema tome i dalje nastavlja.
61. S tim u vezi, Sud naglašava da pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim pitanjima, kao što je predviđeno članom 31. Ustava Kosova i članom 6, u vezi sa članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima (ECHR), bilo bi iluzorno ukoliko kosovski pravni sistem dozvoli da konačna, obavezujuća sudska odluka ostane neizvršena na štetu jedne strane. Bilo bi nezamislivo da ovi članovi detaljno propisuju proceduralne garancije dostupne stranama u sporu – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite izvršenja sudske odluke. Tumačenje gore navedenih članova, u smislu isključivog pristupa sudu i sprovođenja i delotvornosti postupka, bi verovatno dovelo do situacije koja nije kompatibilna sa principima vladavine prava koje su kosovske vlasti obavezne da ispoštuju (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ECHR u predmetu *Romashov protiv Ukrajine*, zahtev br. 67534/01, presuda od 25.07.2004).
62. Vladavina prava jeste jedno od osnovnih načela demokratskog društva i podrazumeva poštovanje načela pravne izvesnosti, posebno u pogledu sudskih odluka koje su postale pravosnažne. Nijedna strana nema pravo da traži preispitivanje konačne i pravosnažne presude samo radi toga da se pokrene novo suđenje i ponovo donese

odluka po predmetu (vidi, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99, § 72, *ECHR 2002-VII*). Kada to ne bi bio slučaj, preinačenje pravosnažne odluke bi dovelo do opšte atmosfere pravne neizvesnosti, čime bi se smanjilo poverenje javnosti u sudski sistem a sledstveno tome i u vladavinu prava. Nadležni organi su stoga pod pozitivnom obavezom da organizuju sistem za izvršenje odluka koji je delotvoran i u zakonu i u praksi te obezbeđuje njihovo izvršenje bez neopravdanog kašnjenja (vidi, *Pecevi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 21839/03, 06.11.2008; *Martinovska protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 22731/02, 25.09.2006).

63. Prema mišljenju Suda, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora se smatrati sastavnim delom prava na pravično suđenje, koje pravo je zagantovano gore navedenim članovima (vidi, *mutatis mutandis*, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19.03.1997. godine, *Izveštaji 1997-II*, str. 510, stav 40). U ovom predmetu, podnosioci zahteva nisu smeli biti sprečeni u ostvarivanju koristi na osnovu odluke koja je postala pravosnažna i koja je doneta u njihovu korist.
64. Propust odgovarajućih nadležnih organa da u toliko dugom vremenskom periodu izvrše presudu od 11. januara godine, uskraćuje sva korisna dejstva odredbi člana 31. Ustava i članovima 6 i 13 ECHR-a.
65. U vezi sa istim, Sud se poziva na član 159.2 Ustava, koji predviđa "Sav interes imovine i preduzeća u društvenom vlasništvu na Kosovu će biti u vlasništvu Republike Kosovo". Ovo može biti shvaćeno na taj način da je upravo Vlada Kosova ta koja je odgovorna za sve obaveze datih preduzeća, uključujući prava data podnosiocu zahteva odlukom Opštinskog suda od 11. januara 2002. protiv društvenog preduzeća IMK.
66. Pod datim okolnostima, Sud zaključuje da je prekršeno pravo na pravično i delotvorno suđenje koje je zagantovano gore navedenim članovima Ustava i ECHR-a.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, na zasedanju održanom 17. decembra 2010. god, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. **PROGLAŠAVA** zahtev prihvatljivim.
- II. **ZAKLJUČUJE** da je prekršen član 31. [Pravo na pravično suđenje] Ustava u vezi sa članovima 6. [Pravo na pravično suđenje] i 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima.

III. ZAKLJUČUJE da se pravosnažna i obavezujuća odluka Opštinskog suda u Uroševcu mora izvršiti od strane nadležnih vlasti, posebno Vlade i Kosovske agencije za privatizaciju, kao pravnog sledbenika KPA.

IV. ZAKLJUČUJE da, Vlada i Kosovska agencija za privatizaciju, treba da podnesu Sudu, u roku od šest meseci, informacije o merama preduzetim za izvršenje ove Presude.

V. Ova Presuda se dostavlja stranama i Kosovskoj agenciji za privatizaciju i saopštava se Vladi.

VI. U skladu sa članom 20.4 Zakona, ova Presuda se objavljuje u Službenom listu.

VII. Presuda stupa na snagu odmah i može biti predmet uredničke revizije.

Sudija izvestilac

Altay Suroy, s.r.

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani, s.r.